

"על הפרק"

מפגש מחודש עם התנ"ך

יהושע פרקים ט'-ו'

בפרקים אלה נלחם עם ישראל בעמי הארץ. המציאות החדשה מזמנת התמודדויות צבאיות ומוסריות שתוצאותיהן מלוות את עם ישראל לאורך הדורות.

"ויקראו בספר בתורת האלהים" < בקיאות

פרק ט'

1 שימו לב מהן דרכי הפעולה השונות העומדות בפני תושבי הארץ כתגובה לניצחון ישראל, ובמה בוחרים העמים השונים. השוו למדרש בדברים רבה המופיע בשאלה 7.

2 נסו להשוות את תחבולת הגבעונים לנסיון ההתחפשות של אשת ירבעם במלכים א' פרק י"ד, א'-י"א. השוו את מטרת הפעולה, התחבולות, התוצאה, עמדו על השווה והשונה בין שני הסיפורים.

3 "אֲנַחְנוּ נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם בְּה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֹא נוּכַל לְנַגֵּעַ בָּהֶם" (יהושע ט', י"ט). להבנת משמעותה של השבועה והפרתה עיינו בויקרא כ"ב, ל"ב, ובמדבר ל', ג' (להרחבה תוכלו לעיין גם בפירוש הראב"ע לשמות כ', ו')

פרק י'

4 מלכה של ירושלים עומד בראש חמשת המלכים. כנגד מי ניתן היה לצפות שילחם וכנגד מי הוא נלחם בפועל? מה ניתן ללמוד מכך על מערך הכוחות של הצבאות השונים?

5 בתיאור המלחמה בפסוקים ח'-י"ד יש שני מוקדי הנהגה - אנושי וניסי. בדקו מהו היחס בין שני סוגי הנהגה, מתי בא לידי ביטוי החיבור ביניהם ובאיזה אופן.

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רעננערט
The Sadie Renner Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

perk.matan@gmail.com • טל': 02-5944555

© כל הזכויות שמורות. המרכז ללימודי תנ"ך. מתן ירושלים

"מִפְּרֵשׁ וְשׁוֹם שְׁכָל" < עיון

6 עיינו במפה,

ובדקו את חשיבותם של האזורים שנכבשו, מבחינה צבאית וגיאוגרפית:

יריחו,

העי,

גבעון

וערי חמשת המלכים.

7 "כִּי תִקְרַב אֶל עִיר לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וְקָרָאתָ אֲלֶיהָ לְשָׁלוֹם" (דברים כ', י')

עיינו בפרשנים השונים על הפסוק בדברים כ', י'. מהן הדעות השונות ביחס לכריתת ברית שלום? באיזו דרך היה יהושע צריך לפעול?

עיינו גם במדרש דברים רבה פרשת שופטים י"ד:

"אמר ר' שמואל בר נחמני: יהושע קיים הפרשה הזו. מה עשה יהושע? היה שולח פרוסטיגמא [אגרת] בכל מקום שהיה הולך לכבוש, והיה כותב בה: מי שמבקש להשלים יבא וישלים, ומי שמבקש לילך לו ילך לו, ומי שהוא מבקש לעשות מלחמה יבא ויעשה.

מה עשה הגרגשי? פנה והלך לו מלפניהם, ונתן לו הקב"ה ארץ יפה כארצו, זו אפרקיא. הגבעונים שהשלימו עשה להם יהושע שלום. אבל ל"א מלכים שבאו להלחם עמו הפילם הקב"ה בידו, מנין, שנאמר "ויכם עד בלתי השאיר לו שריד".

"וַיְבִינּוּ בְּמִקְרָא" < הרחבה

"מֵאַרְצֵי רְחוֹקָה בָּאוּ וְעָתָה כָּתוּב לָנוּ בְּרִית" (ט', ו')

בפרקנו לא מפורט האופן שבו כרת יהושע את הברית עם הגבעונים, אולם עיון במקורות אחרים ילמד אותנו על מעמדות הברית בעולם העתיק והחשיבות הרבה שיחסו להם. לברית נלוו בדרך כלל פעולות סמליות שנתנו לה משנה תוקף. אחת הדרכים לכרות ברית הייתה לערוך סעודה ובה לבתר בעל חיים לשני חלקים ולעבור בין שניהם, בעל החיים המבותר סימל את גורלו של מפר ההסכם. תיאור של כריתת ברית כזו מופיע בירמיהו ל"ד י"ח "וְנָתַתִּי אֶת הָאֲנָשִׁים הָעֹבְרִים אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר לֹא הִקִּימוּ אֶת דְּבַרֵי הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּתוּב לְפָנַי הֵעָלָה אֲשֶׁר כָּתוּב לְשָׁנִים וַיַּעֲבְרוּ בֵּין בְּתָרְיוֹ". המחויבות לקיום הברית עם הגבעונים נשמרת לאורך הדורות. לאחר ששאל מפר את הברית עמם בשמואל נענשים צאצאיו בחומרה יוצאת דופן (ראו בשמ"א כ"א). בתלמוד בבלי יבמות ע"ט ע"א מוסבר המעשה כך: "אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק: מוטב שתעקר אות אחת מן התורה ויתקדש שם שמים בפרהסיא, שהיו עוברים ושבים אומרים: מה טיבן של אלו? הללו בני מלכים הם, ומה עשו? פשטו ידיהם בגרים גרורים, אמרו: אין לך אומה שראויה להדבק בה כזו..."

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רעננערט
The Sadie Rennet Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

02-5944555 • טל: perek.matan@gmail.com

© כל הזכויות שמורות. המרכז ללימודי תנ"ך. מתן ירושלים